

găduitor. Nu spun nimic nou : cu adevărat productiv devine raportul teatru-public atunci cînd — pe lingă temă — întregul ansamblu de mijloace atinge cotele unor autentice trăiri. Într-un timp caracterizat prin mari mutații în toate domeniile vieții, cînd fiecare zi include un șir întreg de opțiuni, omul are nevoie de aceste trăiri autentice ; nu pentru că ele l-ar scuti de opțiuni, ci pentru că i le pot ușura. Maxima pretenție față de forța de mijlocire a unei trupe nu poate decît să ridice valoarea mijloacelor de expresie în ochii spectatorului și să-i îmbogățească relațiile cu realitatea în permanenta ei devenire.

Răsfoindu-mi însemnările făcute la Sfintu Gheorghe, constat că o bună parte din ele se referă la public. Această ecuație, la în-

ceput cu prea multe necunoscute, și-a pierdut, după cîteva spectacole, temutele semne de întrebare, respirația și pulsul sălii acționînd ca un adevărat ferment în desfășurarea întregii manifestări. Scena a aparținut, în aceste opt zile, alternativ, actorilor români, maghiari, germani și evrei — publicul, însă, rămînea, în fond, același. Acolo unde au apărut bariere de limbă, ele au fost învinse de limbajul Artei. Un public proaspăt (ca și racordarea zonei la circuitul economic general) și, totuși, s-a făcut simțită și tradiția celor 30 de ani de teatru din localitate. S-au bucurat de aplauze, nu neg, și unele realizări mediocre, dar niciodată n-a fost respinsă sau trecută sub tăcere o certă valoare artistică — și aceasta e mult !

SPECTACOLELE

TEATRUL MAGHIAR DE STAT DIN SFINTU GHEORGHE

ÎN VÎRTEJ

de Dániel Veress

Data premierei : 15 aprilie 1978.
Regia și scenografia : ANDRÁS VÜLGYESI. Muzica : CSABA CSIKY.
Distribuția : ÁRPÁD ZSOLDOS (Zsigmond Kemény) ; KÁROLY ORRÁN (János Danielik) ; ÉVA BALÁZS (Ilona Tahyné Baranyai) ; ÁRPÁD VISKY (István Széchenyi) ; ILONA NAGY (Iduna Zörény) ; MÁRIA SZABÓ (Sarolta Gévay) ; ANDRÁS SIMON (Emil Desseffy) ; LÁSZLÓ CSERGUFFY (György Apponyi) ; LAJOS E. SZABÓ (Ámbrus) ; LEVENTE NEMES (Lajos Kossuth) ; LÁSZLÓ DARVAS (László Madarász) ; LÁSZLÓ VERESS (Dániel Irányi) ; KÁROLY LÁSZLÓ (Ruzicsa) ; ISTVÁN KUTI (Ofițerul).

Dániel Veress este autorul a patru drame istorice, toate încredințate Teatrului din Sfintu Gheorghe, autorul dovedind o remarcabilă consecvență a preferințelor. Scriitorul își alege eroii mai ales dintre luptătorii pentru libertate și progres social care au viețuit în acel agitat secol al XIX-lea, epoca declinului marilor imperii, a contradicțiilor care macină împărățiile și lasă să se întrevadă zorii altei lumi.

Zsigmond Kemény, personalitate marcantă a Revoluției de la 1848, colaborator apropiat al lui Kossuth, este martor al victoriilor și al înfringerilor acestuia, implicat cu toată ființa sa în lupta armată, dar și în lupta de idei dusă împotriva vechilor așezări. Piesa *În vîrtej* nu reflectă momentul Revoluției, ci este un neînterupt monolog interior al fostului revoluționar, pînă în clipa morții acestuia, survenită la peste un sfert de veac de la înfrîngere. Anii de izolare i-au oferit prilejul unei îndelungi meditații, al unui sever proces de conștiință, în cursul căruia întrebări chinuitoare revin obsedant : de ce lupta n-a avut sorți de izbîndă ? Cine a greșit ? Cine a avut dreptate ? Ce trebuia făcut ?

Eroul retrăiește trecutul, îl analizează și îl reinterpretează din unghiuri mereu noi, căutînd alte răspunsuri, alte concluzii. Kemény n-a fost ceea ce se cheamă un comandant de oști, el a luptat mai ales cu pana, prin ziarul pe care l-a condus o bună bucată de vreme ; dar pentru el ziarul a fost

nu un scop, ci un mijloc de a-și spune întotdeauna, cu curaj, opinia, de a-și mărturisi crezul revoluționar.

Profund cinstit, Kemény îi demonstrează lui Kossuth unele greșeli săvârșite, dar nu-l părăsește niciodată; el are asupra Revoluției o viziune largă, clarvăzătoare, crede în necesitatea solidarității între toate popoarele care luptau pentru libertate, apreciind eforturile lui Bălcescu, de unificare a acțiunii revoluționarilor transilvăneni, își mărturisește înțelegerea față de ideile lui Gheorghe Bariț, rămânând neclintit și demn față de autoritățile habsburgice.

Aceasta este piesa *În virtutea* de Dániel Veress: o monodie, o viziune subiectivă asupra evenimentelor și a eroilor; ea respectă fidel adevărul istoric, dar adevărul așa cum l-a văzut Kemény.

Regizorul András Völgyesi (care semnează, totodată, și scenografia) s-a străduit să plaseze, în permanență, în centrul spectacolului figura eroului principal, Zsigmond Kemény, grupând celelalte personaje în jurul acestuia, ca într-o compoziție plastică. Concepind, în fundalul scenei, un al doilea spațiu de joc, (despărțit printr-o cortină de sfori împletite), spațiu destinat scenelor retrospective, el i-a condamnat pe actori la mișcări stereotipe, mai puțin convingătoare, obligându-i, spre a se face auziți, la tonuri ridicate, lipsite de nuanțe.

Árpád Zsoldos (Kemény) reușește să confere eroului interpretat forță dramatică. Eforturi vizibile pentru a-și umaniza eroii au făcut Károly Orbán (Danielik), Éva Balázs (Tahyné), Árpád Visky (Széchenyi), Ilona Nagy (Zórény), Mária Szabó (Sarolta Gévy). În intenția de a prezenta un Kossuth demn, Levente Nemes a fost cam rigid. În roluri mai mici, se cuvine a fi amintiți Lajos É. Szabó, László Csergőffy, László Darvas, László Veress, Károly László, István Kuti.

Piesa și spectacolul constituie o interesantă contribuție la manifestările dedicate aniversării Revoluției de la 1848, care vor avea loc, în acest an, pe tot cuprinsul țării noastre.

Tot Teatrul din Sfântu Gheorghe ne-a oferit, din creația unui autor născut și înmormântat pe aceste plaiuri, Aron Tamási, sub semnătura regizorală a lui Miklós Tompa, piesa *Pirul de munte*. Teatrul-gazdă a reprezentat, în ultimii ani, cele mai importante piese din opera acestui scriitor: *Pașărea cîntătoare* și *Curcubeul înșelător*.

Mihai Crișan

INSTITUTUL DE TEATRU
„SZENTGYÖRGY ISTVAN”

ULTIMA CURSĂ

de Horia Lovinescu

Data premierei : 28 octombrie 1977.
Regia : ELEMÉR KINCSES. Costumele și decorurile : ÁRPÁD KEMÉNY.
Versiunea maghiară : TERÉZ PERIS.
Distribuția : ANDRÁS TÖRÖK (Sergiu Costescu) ; PÉTER DUKÁSZ (Mihai Costescu) ; ENIKŐ SZILÁGYI (Cristina) ; ZSUZSA VAJDA (Claudia) ; ISTVÁN DARKÓ (Zamfir) ; MIKLÓS PARÁSZKA (Negrea).

Ultima cursă de Horia Lovinescu nu este doar o piesă cu și despre sportivi, ci și o radiografie a condiției celebrității, un examen sever și sincer al legăturii dintre ideal și modalitatea de realizare a acestuia. Metafora „cursei” vizează orice activitate umană, din orice domeniu, pledînd nu numai pentru efort în muncă, ci, mai ales, pentru auto-depășire conștientă, în fiecare zi, în fiecare clipă.

Nici că se putea o mai bună alegere pentru tinerii studenți țirgumureșeni, atît fiindcă vârsta lor este apropiată de cea a eroilor, cît și fiindcă lumea celebrității, pe care o reprezintă, este aceea spre care tind, prin victoria lor profesională. Tinerii joacă dezinvolt: nu este un joc-școală, de un firesc elaborat, ci un joc sincer, angajat, uneori, supralicitînd, alteori, dilatînd momentele de tensiune, dar întotdeauna cu credință și cu bună intenție. În interpretarea lui András Török, Sergiu Costescu, celebrul alergător, nu este nici un înfumurat, nici un resemnat; fără spaimă, fără fals patetism, ci cu luciditate și cu măsură, el își analizează sfîrșitul unei cariere sportive răsunătoare, în clipa în care anii și eforturile încep să-și spună cuvîntul. Juvenila figură a fratelui său, Mihai, aflat pe prima treaptă a afirmării, cu îndoielile, dezamăgirile și visurile sale, este întruchipată cu sensibilitate și fără ostentație de Péter Dukász. Ciudata și contradictoria Cristina, atrasă inițial de tinerețea și de puritatea lui Mihai, apoi de celebritatea lui Sergiu, este conturată cu înțelegere de Enikő Szilágyi. Prea dificil pentru încă neexperimentata Zsuzsa Vajda, rolul Claudiei nu se integrează suficient de convingător în ansamblu. Cu toate ezitățile lor, atît István Darkó (Zamfir), cît și Miklós Parászka (Negrea), izbutesc schițe veridice ale celor două per-

sonaje care încearcă să profite de gloria și de eforturile sportivilor cinstiți. Meritul regizorului Elemér Kincses constă în rigoarea și în măsura cu care conduce echipa, insistând cu precădere asupra atmosferei și a relațiilor dintre personaje. Nu-l ajută destul decorul, cu pretenții de simbol, al lui Arpad Kemény, care oferă, totuși, spații de joc generoase.

Am remarcat traducerea, care păstrează subtilitățile și concizia originalului, într-o cursivă versiune maghiară semnată de Teréz Peris.

M. C.

TEATRUL MAGHIAR DE STAT DIN TIMIȘOARA

TESTAMENTUL

de Tömöry Péter

Data premierei : 22 ianuarie 1978.

Regia : TÖMÖRY PÉTER. Scenografia : WINTERFELD SÁNDOR. Muzica : NIKOLÁJEVICS MIKLÓS.

Distribuția : ISTVÁN KUFALVY (Zakariás); TERÉZ CZEGÜ (Fruzsina); ISTVÁN BOGDÁN (Bodó Orbán); IMRE SZÉLYES (Boncius); LAJOS MAKRA (András); ILKA KILYÉN (Julius); ERNŐ PUHALA (Notarul); GÁBOR SIMON (Grefierul).

Nenumărați autori clasici, precum și anumiți creatori de folclor, au simțit îndemnul de a zeflemisi, în opera lor, goana după avere, de a denunța puterea tiranică și nefastă, corupătoare, a banului. Au trecut secole. Lumea s-a schimbat. Primejdia puterii banului amenință, însă, și azi, progresul omenirii către umanizare. Împotriva acestei primejdii și-a îndreptat Tömöry Péter atacul, fără să se teamă prea mult de învinuirile ce i s-ar putea aduce pentru asemănarea dintre scrierea sa și scrierile altor autori comici, care au populat scena cu întâmplări și cu personaje similare.

Creator polivalent, poet și prozator, ziarist, critic, dramaturg și regizor, Tömöry Péter, autor al mai multor piese de originală inspirație (*Moartea iluziilor*, *Scaunul*, *În umbra timpului*, *Măria-Sa*, *Poporul*), a pornit, cu vreo trei ani în urmă la scrierea *Testamentului*, cu intenția clară de a oferi trupelor de teatru o canava comică simplă, fără

prea mari pretenții literare, în care hrăia bunului-simț popular față de apucăturile brăpărete, de mentalitățile retrograde, de superstiții și de ipocrizia bigotă să dobindească o rezonanță actuală.

Sprijinit pe intrigile reverendului Boncius, jupinul Zakariás vrea să-și însușească, printr-un testament fals, averea jupinului Bodó. Pînă la urmă, cei doi „onorabili” vinători de avere, sînt păcăliți de istețul argat András, care-i silește pe grefierul și pe notarul satului să alcătuiască testamentul în favoarea sa și a iubitei sale, Iuliška. Iată, pe scurt, conținutul comediei populare *Testamentul*, care se recomandă, așadar, ca o suită de întâmplări hazlii, îngăduind calităților actorilor să se desfășoare într-o deplină și spontană comunicare cu publicul.

În perfect acord cu intențiile autorului, Tömöry Péter-regizorul a conceput un spectacol pitoresc și colorat, vesel și antrenant, într-o permanentă dispoziție satirică, reflectînd optica omului de azi asupra moravurilor și a veleităților ridice ale unei burghezii lacome și cu ifose de parvenire. Spectacolul a atras atenția publicului și a criticii prin aspirația vădită a creatorilor de la Teatrul Maghiar din Timișoara, de a-și înnoi mijloacele de expresie, de a oferi o reprezentație modernă, de tip popular, deschisă improvizațiilor aparente, în fond, interpretării lucide și distanțate, înscrinduse în acea categorie estetică pe care ne place s-o numim, astăzi, „teatru total”. Actorii timișoreni s-au lansat, cu dezinvoltură, în ridiculizarea personajelor, colorindu-le fără milă cu o tentă de grotesc. S-a remarcat, în mod deosebit, Imre Szélyes, pentru talentul său viguros, pentru virtuozitatea execuției și pentru verva sa inepuizabilă. Interpretul a impus cu mult haz portretul scenic al reverendului Boncius.

Exercițiul colectiv a avut drept rezultat un spectacol alert, plin de fantezie, cu momente comice de bună calitate, nu lipsit totuși de unele îngroșări vulgare sau de efecte de comic gratuit. Agrementat cu muzică și cu dans, cu frumoase și inspirate melodii preluate din folclorul maghiar și prelucrate cu discernămint, spectacolul timișorenilor a dezlăuit, însă, insuficienta preocupare a regizorului de a introduce în mod armonios principiul stilizării moderne în toate compartimentele spectacolului. Jocul prea încărcat, clișeistic, manierist, desuet, al unor interpreți a fost în contradicție cu decorul simplu și sugestiv creat de Winterfeld Sándor, oferind excelente spații de joc și conținînd foarte puține, dar expresive clemente de inspirație folclorică.

Montarea timișoreană constituie, neîndoios, un pas înainte în improspătarea expresiei scenice a echipei, o experiență artistică marcînd o nouă treaptă în evoluția ei, azi, în pragul împlinirii a 25 de ani de activitate.

Valeria Ducea

■ PIATRĂ LA RINICHI

de Paul Everac

Data premierei : 22 aprilie 1978.
Regia : ADÁM KOVÁCS. Decorurile :
LÁSZLÓ PAULOVICS. Costumele :
AGNES SZATMÁRI. Versiunea ma-
ghiară : FERENC KOVÁCS.

Distribuția : ISTVÁN TÖRÖK (Vir-
gil Urechiatu) ; BÁLINT KISFALUSSY
(Farfuz) ; JÓZSEF CZINTOS (Hără-
baie) ; ISTVÁN NÁDAI (Strungă) ;
IVÁN DIOSZEGHY (Ranchiș) ; GYULA
ANDRÁS (Dăicuțoiu) ; ZOLTÁN FÜ-
LÖP (Scurtuleț) ; MIKLÓS TÓTH-
PÁLL (Peșcheșeanu) ; ANTAL KOCSIS
(Roșcovă) ; ILDIKÓ BARTIS (Camelia
Străcșineanu) ; IZA NAGY (Mardare) ;
ILDIKÓ BOKOR (Geta Plăcintă) ;
ÉVA D. SZABO (Asistenta medicală) ;
ÉVA KOVÁCS (Pica) ; EMILIA TAR-
NÓI (Costiță) ; ANGELA SOÓS (Odo-
bică) ; KATALIN DOROS (domnișoara
Bodolea).

Montînd această acum mult jucată piesă pe scena Teatrului din Satu Mare, regizorul Adám Kovács a hiperbolizat personajele, relațiile dintre ele, situațiile de comedie. Decorurile (László Paulovics) conțin elemente supradimensionate ; masa șefului devine o tribună, scaunul funcționarei principale se ridică deasupra celorlalte. Unii interpreți sînt puși în situația de a recurge la efecte exterioare, bufe, adăugînd o „poantă finală” fiecărui tablou. Dar, dincolo de gag-uri, dincolo de accentele forțate în obținerea unui comic gratuit, dincolo de sublinierea unor vulgarități, unii dintre ei reușesc compoziții notabile. Zoltán Fülöp, în rolul piccolo-ului Scurtuleț, creează un tip ce se reține prin veridicitate ; după cum Éva D. Szabó, în Asistenta medicală, rămîne în memoria spectatorilor. Iza Nagy (contabila Mardare) aduce culoare rolului, Ángela Soós, luminoasă, realizează, cu mare economie de mijloace, un portret, iar Emilia Tarnói este firească și sinceră. Credibil este și István Török (Urechiatu), deși personajul îi oferea o mai largă paletă de nuanțe. Apelînd la un întreg arsenal de mijloace comice, Bálint Kisfalussy

(Farfuz) realizează un tip odios, fără a depăși totuși granițele clișeeilor. În schimb, József Czintos (Hărăbaie) este unilateral, István Nádaï (Strungă), exterior, iar Iván Dioszeghy (doctorul Ranchiș), monocord. Contribuții utile în spectacol : Ildikó Bartis (Camelia), Miklós Tóth-Páll (Peșcheșeanu), Ildikó Bokor (Geta).

Costumele (Ágnes Szatmári), în linii și culori prea căutate, nu ajută la definirea caracterelor.

■ BETHLEN KATA

de Kocsis István

Data premierei : 2 aprilie 1978.
Regia : GÁBOR GYÖNGYÖSI. Sce-
nografia : LÁSZLÓ PAULOVICS. Ilu-
strația muzicală : GYÖRGY ALBERT.
Distribuția : PIROSKA NYIREDI
(Bethlen Kata).

Timp de 160 de ani, ierarhia bisericii catolice a fost înlăturată în Transilvania în urma succesului dobîndit de Reformă. Separarea confesională a principatului devine platforma ideologică pentru existența sa desine-stătătoare, regatul catolic confundîndu-se cu intențiile de dominare ale Habsburgilor. Dar, la începutul secolului al XVIII-lea, mai precis, după 1716, ofensiva catolică se dezvoltă iar, îndreptîndu-se, în primul rînd, împotriva „ereticilor” transilvăneni. Este epoca în care trăiește Kata Bethlen, descendenta unei familii nobile, care a aderat la calvinism, ca și alți nemeși, și a cărei viață a fost un lung șir de suferințe. Căsătorită mai întîi cu László Haller, își pierde curînd soțul. Tînăra văduvă se recăsătorește cu contele Bethlen, din stirpea care a dat atît de mult culturii (printre altele, ctitorînd prestigiosul așezămînt de învățătură Colegiul Bethlen din Aiud). În urma morții celui de-al doilea soț, precum și a copiilor săi, Kata se dedică propășirii culturii, întemeiază școli, tipărește manuale, scrie o carte autobiografică. Rezistînd presiunii de reintegrare catolică, ea duce o luptă energetică împotriva fanatismului clerical.

Despre această „orfană” Kata Bethlen, despre tăria ei de caracter, despre forța ei spirituală, ne vorbește István Kocsis, în monodrama sa. Plăpînda femeie se dovedește puternică, deși viața îi dă lovituri necrutătoare, deși, uneori, este încercată de îndoieli, deși lupta inegală cu forțele reprezen-

tanților obscurantismului o face să-și piardă încrederea în Dumnezeu. Monologul eroinei are certe calități literare și dramatice, fiind realizat în registre variate. Eroina comunică direct cu publicul, povestind faptele, rostind o litanie tristă, apăsătoare, adresându-se unor personaje imaginare, plătind, contradicțiv, revoltându-se sau acceptând poziția interlocutorului, reproducând fragmente din epistolele trimise sau primite. Partitura oferă actriței posibilități neobișnuit de largi de a-și etala calitățile interpretative, treceri neașteptate, de la lirism la forță dramatică. Și, într-adevăr, interpreta, Piroška Nyiredi, are grație, se mișcă frumos în scenă, știe să exploateze replica, să privească, să asculte, să tacă. Regizorul Gabor Gyöngösi a căutat să imprime spectacolului simplitate, să puncteze unele momente pe parcursul acțiunii.

Cu cea de-a doua monodramă a sa, montată pe aceeași scenă, István Kocsis își confirmă calitățile de dramaturg, iar Teatrul de Nord din Satu Mare săvârșește un act de cultură.

Ceea ce nu ne poate opri de a semnală, în spectacol, o anume senzație de neîmplinire. Desigur, nu este lucru ușor să păstrezi, timp de peste două ore, aceeași intensitate, fără o clipă de relaxare. În bună măsură însă neajunsul pomenit se datorește și unei neîmpliniri a modelării și cizelării unui asemenea rol, precum și modului de organizare a spațiului scenic. Unele mijloace de expresie, unele situații se repetă, ceea ce duce la stereotipie; limbajul teatral se dovedește, în anumite scene, simplist, sărac. În intenția de a conferi spațiului de joc un plus de semnificații, decorul (László Paulovics) devine, până la urmă, o colivie, obligând interpreta să se deplaseze în limitele unui triunghi.

M. C.

TEATRUL DE STAT DIN ORADEA
— SECȚIA MAGHIARA

BUDAI NAGY ANTAL

de Károly Kós

Károly Kós, scriitor, arhitect, publicist, om politic, își plasează acțiunea piesei spre sfârșitul Răscoalei de la Bobilna, atunci când dificultățile ating punctul culminant, când micii nemeși părăsiseră tabăra răsculaților, împreună cu o bună parte dintre tir-

goveții, speriați de proporțiile pe care le luase cumpłita înclăștare, iar ultimii luptători, izolați între zidurile cetății Clujului, sînt învinși de armata nobililor, căreia noul rege, Albert de Habsburg, îi acordă un substanțial ajutor. Eroul principal, Budai Nagy Antal (Anton cel Mare din Buda — apelativul *cel mare* redînd *magnus* din documentele timpului), a devenit conducătorul Răscoalei în cea de-a treia fază a ei, fiind înzestrat cu deosebite calități morale, organizatorice și militare. Tragedia acestui personaj clarvăzător constă în faptul că bunele sale intenții nu sînt înțelese, uneori, nici de propriii săi tovarăși de luptă. Autorul îi oferă un sfîrșit aureolat de glorie și demnitate, care, chiar dacă nu corespunde întocmai adevărului istoric, este de natură să sublinieze dramatismul acțiunii, teatralitatea operei. Demonstrația convingătoare a înfrăirii naționale în luptă se realizează prin prezența unor comandanți de oști și răsculați români, ca acel Iacob din Baia Moldovenească.

Jucat, de-a lungul anilor, pe scenele unor teatre din Cluj-Napoca, Brașov, Tirgu Mureș, Budapesta, textul cunoaște o nouă versiune scenică la Oradea, în regia lui István Farkas. Realizatorii pornesc, în montare, de la un decor mobil, permițînd rapide schimbări ale locului acțiunii, fără a renunța, însă, la monumentalitate; astfel, ținuta, mișcările majestuoase și rostirea patetică tind spre a conferi spectacolului o mărime de epopee, sugerînd proporțiile acestui adevărat *propter guerram rusticorum*. Intențiile se realizează.

Data premierei : 11 mai 1977.

Regia : ISTVÁN FARKAS. Decorurile : TIBOR CS. ERDÖS. Costumele : EDITH SCHIBANZ-KUNOVITS. Ilustrația muzicală : LAJOS BOROSS.

Distribuția : LÁSZLÓ MISKE (Budai Nagy Antal) ; VILMOS VARGA (Budai Nagy János) ; IDA F. BATHÓ (Văduva Budai) ; FERENC BELÉNYI (Bese Tamás) ; KATALIN GÁBOR (soția lui Bese Tamás) ; IBOLYA CSIKY (Bese Anna) ; GUSZTÁV LACZÓ (Vajdabázi Pál) ; KÁROLY LAVOTTA (Újlaki Bálint) ; LAJOS SZABÓ (Márton) ; SÁNDOR TÉCSY (Kardos Jákob) ; GERŐ LÁSZLÓ (Starețul minăstirii) ; MIKLÓS BALLA (Lépes György) ; JÓZSEF GÁBOR (Csáki István) ; TIBOR ACS (Tamási Henrik) ; ANDRAS VÁNDOR (Gotfrid) ; IVÁN DENGYEL (Győröfi Mihály) ; GYÖRGY TOTH (Kolduló) ; VILMOS VARGA (Szilágy András) ; IIÁJDU GÉZA (Notarul) ; LÁSZLÓ FULDES (Primarul) ; ISTVÁN MÓGYORÓSSY (Kukács) ; BARNA BORSOS (Istók) ; GYÖRGY WELLMANN (Marcii).

într-o măsură, doar în prima parte a spectacolului, când textul îngăduie o asemenea tratare; dar unitatea de stil se sparge, apoi, atît din pricina cadrului scenic şi a costumelor terne, nesemnificative, cît şi din pricina manierismului, a lipsei de consecvenţă în interpretare. Scena din palatul principelui Transilvaniei poate constitui un model (negativ) de teatru învechit. Nici ilustraţia muzicală nu conferă acţiunii dramatismul cuvenit.

Majoritatea actorilor adoptă un ton fals-patetic, căutînd efectul exterior. Nu este scutit de această amprentă nici László Miske, interpretul rolului titular; se remarcă, prin eforturi de comunicare scenică mai simplă, doar Gerő László (Stăreţul), Ibolya Csiky (Anna), Ferenc Belényi (Tamás). De la un regizor cu experienţă, care şi-a dovedit de atîtea ori talentul, de la prestigiosul colectiv orădean, aşteptăm mai mult.

M. C.

TEATRUL DE STAT DIN ARAD

ATENŢIE, LA COTITURĂ

de Méhes György

originale contemporane. Publicul a avut pripeleul să cunoască, şi în limba română, scrierea acestui dramaturg maghiar din ţara noastră, excelent autor de comedii, din familia celor ce stăpînesc arta satirei şi a ironiei, îmbinate cu tandreţe şi căldură omenească. Piesele lui Méhes, îndrăzneţe, stenice, atacă răul în profunzime, dar fără furie, fără brutalitate şi violenţă, cu o gravitate îndulcită de lirism, cu usturătoarele accente critice învăluite într-o nonşalantă bonomie, într-o zeflemea graţioasă, aparent nepăsătoare. Astfel, prin suita de coincidenţe şi de străşnice încercături, pricinuite de accidentul comis de un tovarăş cu muncă de răspundere de la un judeţ, transparent limpede, în *Atenţie, la cotitură*, şi motivele satirizării: condamnarea unor atitudini şi mentalităţi anacronice, sfîntă nemulţumire a autorului, faţă de lipsa de răspundere şi de curaj al opiniei, aşa cum o cer adevărul şi dreptatea. În viziunea morală a lui Méhes, conştiinţa înaintată, omnia şi spiritul echităţii pot şi trebuie să învingă teama, pot şi trebuie să contribuie la înlăturarea din viaţa noastră a sechelelor trecutului, a micimii sufleteşti, a lăşităţii, a minciunii, a ipocriziei, a suspiciunii, a compromisiurilor, a ploconirii servile în faţa funcţiei.

Tovarăşul Simion este un activist de partid simpatie şi integru, modest şi cinstit, generos, un spirit lucid şi creator, plin de afecţiune faţă de oameni, atent la supărările şi la nemulţumirile lor, capabil să-i înţeleagă şi să-i ajute, în lumina principiilor eticii şi echităţii comuniste. Prin Simion, prin caracterul simbolic al virtuţilor lui, comedia contemporană cîştigă, la capitolul destul de sărac al eroilor, un portret viabil.

În viziunea regizorală a lui Ştefan Farkas, acuitatea satirică apare surprinzător de estompată, aşa cum se şterge şi semnificaţia ideii fundamentale, reprezentate de Simion. În interpretarea sinceră şi sobră a lui Liviu Martinuş, eroul a căpătat viaţă, dar nu şi relief artistic, nuanţele, farmecul pe care le sugerează textul. Avalanşa momentelor comice, schimbările rapide de atitudine determinate de zvonuri se realizează corect, dar banal, meşesugăreşte, fără a se accentua semnificaţiile civice, fără inventivitate şi fără strălucire, calităţi cu care ne obişnuiseră alte montări ale experimentatului şi talentatului regizor.

Reprezentarea arădeană se desfăşoară, în genere, cuminte, firesc, cu personajele clar conturate. Apariţia savuroasă, plină de duioşie şi de umor, a Olimpiei Didilescu (Doamna Vintilă), a adus în scenă bunul-simţ al omului de pe stradă, năduful cu care acesta acuză imoralitatea. Personaje simpatice şi volubile au schiţat Eugen Tânase (Nea Pantea) şi Teodor Vuşcan (Cintărel). Ceilalţi interpreţi au manifestat, şi ei, adevărate faţă de diversele caractere ale comediei, subliniind conştiincios, cu mai multă sau mai puţin vioiciune, cu mai mult sau

Data premierei : 23 octombrie 1975.

Regia : ŞTEFAN FARKAS.

Distribuţia : LIVIU MARTINUS (Simion) ; MARILENA TARAS (Feliccia) ; IULIAN COPACEA (Lazăr) ; MARIANA MULLER (Viola) ; SEPTIMIU POP (Victor) ; ION VĂRAN (Daniel) ; OLIMPIA DIDILESCU (Doamna Vintilă) ; EMILIA DIMA JURCA (Miţi) ; GINA CAZAN (Gina) ; EUGEN TÂNASE (Nea Pantea) ; TEODOR VUŞCAN (Cintărel).

Cu bucurie am constatat succesul pe care l-a repurtat, la Sfîntu Gheorghe, reprezentarea comediei lui Méhes György, *Atenţie, la cotitură*. Artiştii arădeni au beneficiat, pe bună dreptate, de aprecieri pozitive, pentru înscrierea în repertoriu a unei bune comedii

mai puțin farmec, trăsătura dominantă a fiecăruia.

Dar așteptăm o versiune scenică în stare să valorifice plenar *specificul* virtuților satirice ale acestei partituri.

V. D.

TEATRUL DE STAT DIN SIBIU — SECȚIA GERMANĂ

SĂ NU-ȚI FACI PRĂVĂLIE CU SCARĂ

de Eugen Barbu

Data premierei : 20 decembrie 1977.
Regia : HANNS SCHUSCHNIG. Scenografia : MARIA BODOR. Versiunea germană : HANNS SCHUSCHNIG.

Distribuția : BEATRICE GUTT (Elena Domnișor) ; HEINRICH MILDNER (Dumitru Domnișor) ; HANS POMARIUS (Vasile Domnișor) ; LUISE PELGER (Silvia) ; MARIETTA LIS-SAI (Domnica) ; KURT CONRADT (Alexandru) ; SIGRID ZACHARIAS (Lina) ; ROSEMARIE MÜLLER (Domnișoara Aurica) ; CHRISTIAN MAURER (Bolocan) ; WOLFGANG ERNST (Ionică Pară) ; GERT BROTSCHI (Gică-Hau-Hau) ; KLAUS ZEY (Un tinăr).

Dramă cu viguros relief literar, cu spectaculoase și pătimase înfruntări, cu admirabile portrete scenice, zugrăvite în culori tari, document surprinzând prăbușirea învechitei „lumi a Domnișorilor” și apariția unei noi structuri sociale, visată și realizată de tovarășii lui Bolocan, în primăvara lui 1944, *Să nu-ți faci prăvălie cu scară* de Eugen Barbu a reprezentat, pentru artiștii echipei germane de la Teatrul din Sibiu, o punte solidă (destul de greu de trecut, însă), pentru a afirma puterea creatoare a unui destin colectiv, pentru a face — după multiplele versiuni realizate, de-a lungul anilor, în mai multe teatre din țară — încă o demonstrație a valorii operei, a duratei ei în timp și a simpatiei de care se bucură ea printre creatorii de spectacole.

Regizorul Hanns Schuschnig și-a propus să transmită, într-un spectacol tradițional, problematica majoră a piesei. În dorința de a crea în scenă senzația de viață, de adevăr, de autenticitate, regizorul a încercat, însă, prea naturalist unele momente, îngreunând sesizarea esențialului.

Primul semn al încălcreții naturaliste l-a dat decorul Mariei Bodor, conceput și realizat cu prea multe detalii, atât în construcție cât și în recuzită, de-a dreptul sufocantă. Preocuparea de a stăpâni evenimente atât de mari și de însemnate, dorința de a împeștră cu pete de culoare (neesențiale și nesemnificative) mediul pitoresc al mahalalei bucureștene par să-l fi acaparat pe regizor în așa măsură încât n-a mai reușit să acorde suficientă atenție relevării, în mod pregnant și expresiv, a conflictului, situării lui în coordonate simbolice. Apariția și evoluția lui Bolocan n-a dobândit, în montarea sibiană, semnificația dorită de autor. Christian Maurer l-a intuit bine și l-a interpretat cu sinceritate pe Bolocan, dar prea timid, prea șters în raport cu celelalte personaje.

Ceilalți interpreți, printr-un studiu atent al caracterelor precis individualizate, au desenat tipuri variate. Spectacolul a evidențiat, astfel, profesionalismul actorilor Heinrich Mildner și Hans Pomarius, care au interpretat cu sobrietate și cu gravitate rolurile fraților Domnișor. Actrița Beatrice Gutt a înfățișat-o eu dramatism și colorat, dar prea monoton, pe Elena Domnișor. Compoziții pitorești, vi-guroase, au realizat Sigrid Zacharias (Lina) și Rosemarie Müller (Domnișoara Aurica). Sensibilă și inteligentă s-a dezvăluit Luise Pelger, în rolul nevinovatei victime a familiei Domnișorilor, Silvia.

V. D.

TEATRUL GERMAN DE STAT DIN TIMIȘOARA

MEȘTERUL JAKOB ȘI COPIII SĂI

de Hans Kehr

Dincolo de avatarurile unei fete seduse, de eforturile acesteia pentru a-și câștiga, apoi, în mod cinstit, existența, pentru ea și pentru copil, romanul lui Müller-Guttenbrunn ne dezvăluie, cu ascuțit spirit de observație, viața locuitorilor dintr-un sat bănățean, în cea de-a doua parte a secolului al XIX-lea,

Data premierei : 22 septembrie 1977.
Regia : MARGOT GOTTLINGER.
Decorurile : FERENC KOVÁCS. Costumele : FERENC KOVÁCS și MAGDALENA KERN. Aranjamentul muzical : WOLFGANG BINDER.

Distribuția : PETER SCHUCH (Jakob Weidmann) ; ILDIKO JABCSEK-ZAMFIRESCU (Eva) ; ALEXANDER STEFI (Johann) ; MATHIAS PELGER (Jakob) ; IDA JABCSEK-GAZA (Anmerich) ; ADELE RADIN (Susi) ; AVA GAZA (Christoph) ; IRMGARD SCHATTI (Bunica „Fraala“) ; ROBERT JEBEB (Philipp) ; JOSEF JOCHUM (Kaspar Luckhaup) ; FRIEDRICH SCHILHA (Cristoph) ; KARIN DECER (Bas Lissi) ; HORST STRASSER (Mathes Wörle) ; HELGA SANDHOFF (Mali) ; JULIUS VOLLMER (Pfarrer Schuch) ; HELLA SESSLER (Gospodina) ; ALICE SZABO (Kathi) ; FRANZ GBÜGER (Judecătorul) ; ARTUR BENEL (Scriitorul) ; OSKAR SCHILZ (Seidlmeyer) ; INGEBORG MEYER (Mitzi) ; ZOHANNA BRUNNER (Pepi) ; FRANZ FAULHARER, GERHARD HORECZKY (Doi jandarmi) ; În alte roluri : B. BÜCHES, F. FAULHABER, G. HORECZKY, L. GRÜN, M. BAIALICI.

cu contradicțiile sociale ce caracterizează această epocă, de la rapacitatea celor înstăriți pînă la mizeria morală și fizică a nevoiașilor. Din întreaga operă literară a acestui remarcabil prozator — cald susținător al cauzei românilor din Transilvania, aflați, pe atunci, sub ocupația habsburgică — romanul „Meșterul Jakob...” pare cel mai încheșat ; forța sa dramatică se datorește, poate, faptului că

utilizează elemente autobiografice. Dramatizarea lui Hans Kehrler urmărește, cu conștiinciozitate, acțiunea romanului, fără a depăși un anumit caracter descriptiv, mai puțin teatral, al unor episoade. Aceasta, în dauna cursivității spectacolului ; câteva scene, de un real dramatism, dovedesc că materialul de viață își putea găsi o mai fericită rezolvare arhitecturală.

Nici regia (semnată de Margot Göttlinger) nu poate depăși aceste neajunsuri, mărginindu-se la o corectă descifrare a textului ; fapt pozitiv, ea reușește să creeze o serie de portrete, pe cît de pitorești, pe atît de veridice. Se remarcă, astfel, figura meșterului Jakob, interpretat de Peter Schuch, ale cărui ipostaze diferite sînt rezolvate cu minuție și inteligență ; apoi, Josef Jochum, în chiaburul Luckhaup, pe care îl intruchipează cu remarcabilă forță dramatică, precum și Horst Strasser (Mathes), Helga Sandhof (Mali, soția lui Mathes), Irmgard Schatti (cu o frumoasă compoziție în rolul bunicii Fraala). Eroina piesei, Susi, cîștigă, în interpretarea Adelei Radin, dimensiuni de simbol ; firesc și simplu, ea trece de la situația tinerii îndrăgostite naive și pure, încrezătoare în șoaptele presupusului logodnic, la aceea în care reprezentanții unei societăți nedrepte îi aduc, pe nedrept și cu brutalitate, acuzația de ucișagă.

Fără îndoială că lipsa de cursivitate ce se resimte pe alocuri se datorește și unui decor mai puțin inspirat (Ferenc Kovács), care montează elementele greoaie în fața unui fundal grafic prea sobru și tern.

Oricum, meritul de a prezenta spectatorilor opera unuia dintre cei mai importanți scriitori șvabi rămîne un bun cîștigat, căruia câteva neîmpliniri nu-i pot diminua însemnătatea.

M. C.

N.R. Cronicile altor spectacole prezentate la Colocviul teatral '78 de la Sfîntu Gheorghe au fost publicate în numere anterioare ale revistei (Florile unui geamăș de Sütő András, la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca — nr. 7/1975 ; Șomaj fără rasă, după Al. Sahia, la Teatrul Evreiesc de Stat — nr. 10/1977 ; Bocet vesel pentru un fir de praf rătăcitor de Sütő András, la Teatrul de Stat din Tirgu Mureș, secția maghiară — nr. 11/1977 ; Matca de Marin Sorescu, la Teatrul de Stat din Oradea, secția maghiară — nr. 3/1978).